

Kulturmiljöanalys inför Gruvstadsparken Kiruna

Carina Öberg

2009-11-06

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
Sammanfattning	3
Inledning.....	4
Bakgrund och syfte.....	4
Metod	5
Kirunas kulturmiljö	6
Kulturhistorisk utgångspunkt	6
Skyddade områden	6
Riksintresseområdet	7
Fornlämningar	8
Byggnadsminnen	8
Kommunens bevarandeplan	10
Övrigt	10
Områdesbeskrivning.....	11
Analys av planförslagets påverkan på kulturmiljön.....	22
Värdebärare	22
Planförslagets påverkan på kulturmiljö.....	22
Gruvstadsparkens påverkan på värdebärare	23
Referenser.....	25

Sammanfattning

Kulturmiljöanalysen ingår i miljökonsekvensbeskrivning (MKB) för detaljplan Gruvstadsparken. Aktuellt planområde är beläget inom område av riksintresse för kulturmiljö.

För att bedöma hur planförslaget påverkar områdets kulturmiljövärden har ett antal värdebärare identifierats. Med värdebärare avses betydelsefulla element i miljön som är av avgörande betydelse för miljöns helhetskvalité.

Planändringen syftar till att ändra markändvändning från dagens bostäder och parkeringsplats till en Gruvstadspark.

Planförslaget innebär att ett flertal värdebärare inom riksintresset för kulturmiljö påverkas. De negativa konsekvenserna bedöms bli stora för kulturmiljön. Värdefulla miljöer i riksintresset påverkas.

Inledning

Bakgrund och syfte

Föreliggande kulturmiljöanalys ingår Miljökonsekvensbeskrivning (MKB) för detaljplan Gruvstadsparken som upprättas med anledning av ny detaljplan för området (figur 1).

Aktuellt planområde ligger centralt i Kiruna och gränsar till befintligt gruvområde. Hela Kiruna inklusive gruvområdet är ett område av riksintresse för kulturmiljö (MB 3:6).

Tillskapandet av Gruvstadsparken är orsakad av gruvverksamhetens expansion som inom en snar framtid kommer att påverka stadsbebyggelsen genom markdeformationer. En förutsättning för att gruvbrytningen skall kunna utökas är att aktuella detaljplaner ändras inom de områden som berörs. Kommunens avsikt är att genomföra en planändring som möjliggör gruvverksamhetens utveckling och samtidigt, så länge det är möjligt bibehålla stadsmiljön med både verksamheter och bostäder inom planområdet. När deformationerna gör att bebyggelsen måste avvecklas, skall området fortsätta utgöra en parkmiljö, aktivitetspark inledningsvis, men så småningom en ”grön zon” mellan gruvan och staden.

I Programhandling för projektet (C-prel 2009-04-20) beskrivs att det aktuella planområdet är bebyggt sedan många år och utgör en värdefull del av staden och att gruvans utveckling innebär att stadsbebyggelsen sakta kommer att avvecklas.

Syftet med kulturmiljöanalysen är att belysa planförslagets påverkan på kulturmiljön. Valda delar av utarbetad kulturmiljöanalys för Gruvstadsparken inarbetas i MKB:n. I kulturmiljöanalysen behandlas ej frågan om planförslaget inte genomförs dvs. ett nollalternativ.

Figur 1. Aktuellt planområde Gruvstadsparken.

Metod

Arbetet har inneburit en genomgång av de rapporter och handlingar som under de senaste åren har arbetats fram och behandlar Kirunas bebyggelse och kulturmiljö. En viktig källa för kunskap om det äldre Kiruna har varit Lasse Brunnströms avhandling.

I samband med en helikopterflygning över Kiruna år 2007 fotograferades staden från ovan och dessa bilder har i detta uppdrag varit en viktig del för att illustrera de i Gruvstadsparken

ingående miljöerna. I juni 2009 gjordes ett fältbesök i Kiruna för att studera miljöerna på närmare håll.

På en karta från 1915 redovisas bebyggelse, tomtmark, gatunät etc. inom såväl stadsplanen som bolagsområdet. Denna karta har i uppdraget jämförts med 1961 respektive dagens moderna stadskarta för att identifiera förändringar i bebyggelse och gatunät över åren.

Kirunas kulturmiljö

Kulturhistorisk utgångspunkt

Renskötseln var under 1000-tals år den dominerande näringen i området. Järnvägens tillkomst möjliggjorde Kirunas framväxt och lokaliseringen på fjällsluttningen innebär att arbetarna och samhället kom att finnas nära arbetsplatserna. Genom en god planering i anläggande av gator och bebyggelse kunde sluttningens klimatförutsättningar nyttjas optimalt. Stadsplanen i antogs år 1900 och detta centrala område kom att fungera som komplementsamhälle till Bolagsområdets som uppfördes under samma tid.

Kiruna beskrivs som ett mönstersamhälle och ett unikt samhällsbygge som växt fram kring sekelskiftet 1900. Gruvdisponent Hjalmar Lundbohm betraktas som samhällets skapare vars intresse för konst och arkitektur även avspeglas i bebyggelsen. Ambitionen var att bygga ett attraktivt samhälle som skulle tilltala den arbetsstyrka som behövdes i gruvindustrin. Genom gruvbolagets försorg satsades därför stora resurser på att uppföra arbetare- och tjänstemannabostäder av samt offentliga inrättningar av hög arkitektonisk kvalitet.

Planområdet ingår i område av riksintresse för kulturmiljö (MB 3:6). Skyddade områden belyses mer i detalj nedan.

Skyddade områden

För riksintresseområdets avgränsning se figur 2 nedan, byggnadsminnen och fornlämningar redovisas i figur 5.

Riksintresseområdet

Figur 2. Riksintresseområdets avgränsning.

Riksantikvarieämbetet har under 2009 arbetat med att förnya skrivningen kring riksintresset Kiruna-Kirunavaara.

Ny skrivning lyder som följer:

”Stadsmiljö och industrilandskap från 1900-talets början där tidens ideal för ett mönstersamhälle förverkligades på ett unikt sätt i det oexploaterade fjälllandskapet. Staden Kiruna grundades på landets då största industriella satsningar, gruvbrytningen i de norrländska malmfälten och har utvecklats till ett centrum för norra Norrlands inland”.

Uttryck för riksintresset:

”Stadens siluett och gruvberget med sin karakteristiska profil, som utblickar mot det omgivande landskapet. Olika industriella anläggningar som visar grunden för samhällets existens, samt järnvägsmiljön, som berättar om en nödvändig förutsättning för dess utveckling. Den terränganpassade stadsplanen av Per O Hallman och Gustaf Wickman med dess gatunät, tomstruktur och öppna platser. Områden av olika karaktär, för olika funktioner och befolkningsgrupper, vilket avspeglas i både planmönster och bebyggelse. Kännetecknande byggnader från samhällets uppbyggnadsskede och från senare delar av 1900-talet som de så kallade Bläckhornen för en arbetarbefolkning, tjänstemannabostäder och Hjalmar Lundbohmgården. Offentliga byggnader som kyrkan, den gamla brandstationen och stadshuset från 1963. Till efterkrigstidens mer utmärkande arkitektur hör också bostadsbebyggelse av Ralph Erskine”.

Fornlämningar

Alla fasta fornlämningar är skyddade enligt Kulturminneslagen. Uppgifter om förekommande fornlämningar har hämtats från Riksantikvarieämbetes databas FMIS. Inom planområdets närhet finns följande fornlämningar registrerade:

Raä nr	Lämningstyp	Antikvarisk bedömning	Anmärkning
Jukkasjärvi 91:1	Byggnad, annan	Övrig kulturhistorisk lämning	
Jukkasjärvi 91:2	Minnessten	Övrig kulturhistorisk lämning	
Jukkasjärvi 92:1-3	Bostadsfastigheter (Gula raden)	Fast fornlämning	Byggnaderna är idag rivna. Fornminnesinventeringen benämner de tre bostadshusen som <i>Gula Raden</i> . Byggnaderna skall enligt källan i beskrivningen, vara från sekelskiftet och representera Kirunas äldsta bebyggelse. Bostadshusen är inte desamma som de som i dag ligger norr om Hjalmar Lundbohmvägen och benämnes Gula raden.
Jukkasjärvi 92:4	Bostadsfastigheter	Fast fornlämning	

Figur 3. Registrerade fornlämningar inom planområdet.

Byggnadsminnen

Följande byggnadsminnen ligger inom planområdet.

Namn	Bevarandeskydd	Anmärkning
Hjalmar Lundbohmsgården	Byggnadsminne	
Kiruna stadshus	Byggnadsminne	
Hyresfastigheten Jerusalem	Byggnadsminne	Beläget omedelbart utanför planerad Gruvstadspark
Stationshuset i Kiruna	Byggnadsminne	

Figur 4. Byggnadsminnen inom planområdet.

Figur 5. Gruvstadsparkens avgränsning samt förekommande fornlämningar och byggnadsminnen.

Kommunens bevarandeplan

I kommunens bevarandeplan från 1984 redovisas sju miljöer vilka kommunen i olika grad anser vara bevarandevärd.

Figur 6 Utpökade bevarandevärda miljöer. Ur Riksantikvarieämbetet 2008.

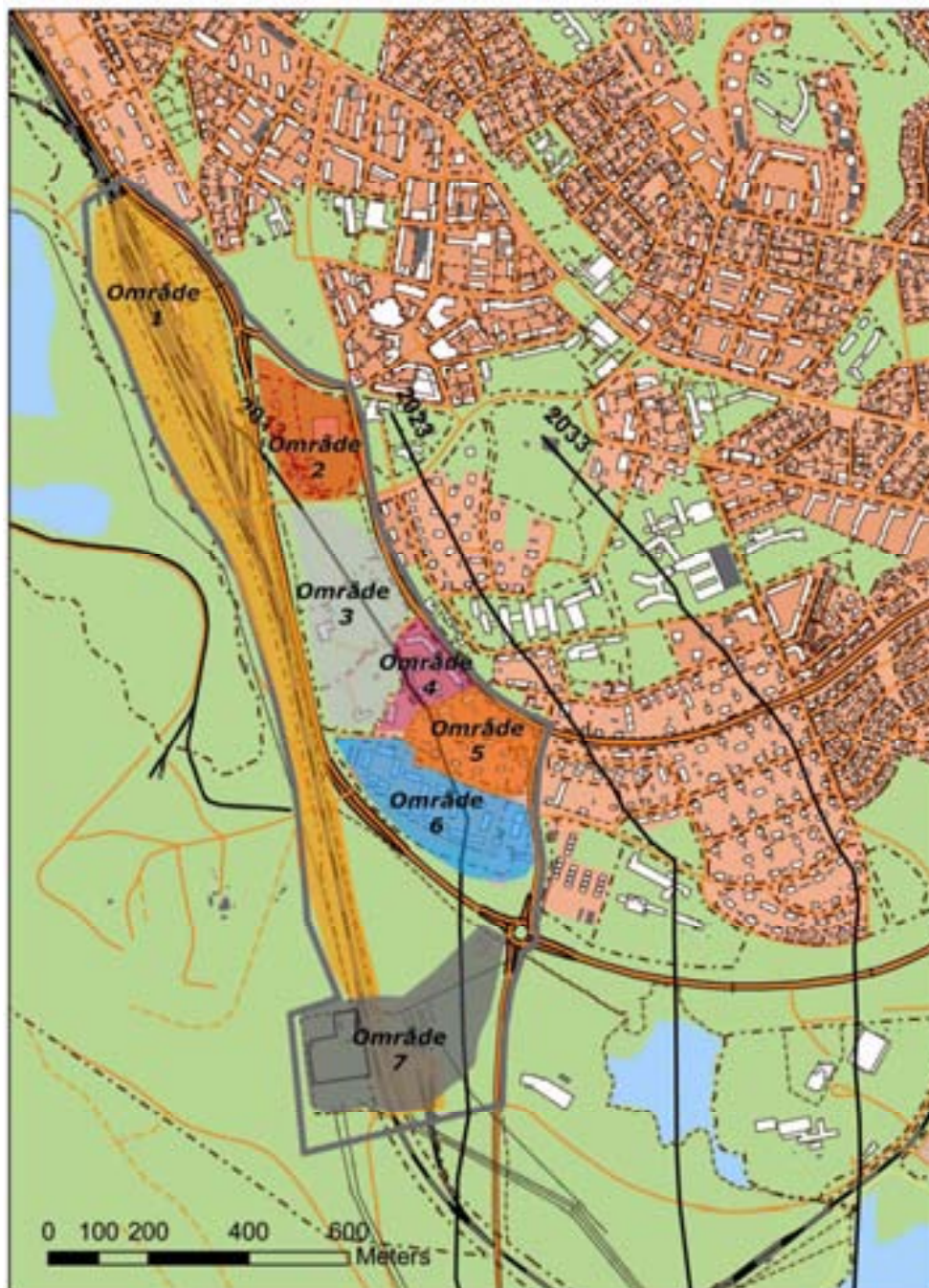
I Riksantikvarieämbetets rapport *Kiruna – kulturmiljö i omvandling* (2008:12) redovisas de områden vilka av kommunen 1984 uppfattades som bevarandevärda i olika grad. I figur 6 ovan, redovisas kulturhistorisk värdefull miljö (blå) och riktlinjeområden (gult).

Övrigt

I kommunens Översiktsplan från 2002 fanns intentionen att arbete med en ny Bevarandeplan skulle påbörjas 2003. Arbetet startade med inventeringar 2005. Under 2008 inleddes arbetet med en kulturmiljöanalys i syfte att hantera kulturmiljön som en fristående del av den fördjupade översiktsplanen. (Kiruna kommun 2008b). Kulturmiljöanalysen är uppdelad i två etapper och är avsedd att ersätta den nuvarande bevarandeplanen. En markant skillnad mot 1984 års Bevarandeplan är att den endast behandlade stadens äldre bebyggelse, medan det senare arbetet innefattar alla bebyggelseområden utan tidsgränser.

Områdesbeskrivning

På kartan nedan redovisas gruvstadsparkens avgränsning, LKAB:s deformationslinjer samt sju områden vilka avgränsats utifrån dess kulturmiljökaraktär. Dessa områden beskrivs nedan.

Figur 7. Redovisning av karaktärsområden.

Område 1 Stationsområdet med järnvägen

Beskrivning

Genom hela området går järnvägen vars tillkomst utgjorde förutsättning för att exploatera järnmalm i Kirunaområdet.

I omedelbar anslutning till järnvägen ligger Kiruna järnvägsstation (byggnadsminne). Ursprungligen uppfördes stationshuset i trä och den invigdes 1901. Byggnaden brann 1915 ner till grunden och ersattes omgående med den nuvarande stationsbyggnaden (byggnadsminne).

Kiruna stationshus.

Söder om stationshuset ligger en byggnad som tidigare fungerade som Tullstation, flera godsmagasin samt några övriga lokaler. Norr om stationsbyggnaden ligger två hotell; Järnvägshotellet och hotell Rallaren. Järnvägshotellet ritades 1903 av Folke Zettervall som även ritade Kirunas första järnvägsstation. Zettervall eftersträvade en konstnärlig enhet och därför ritades även möblerna till hotellet av arkitekten. Järnvägshotellet är ett av landets få bevarade järnvägshotell med ursprunglig funktion. Järnvägshotellet har genom åren fyllt en viktig roll i Kiruna som hotell- och restaurangrörelse och hotellet är idag i ett tämligen oförändrat skick. Järnvägshotellet liksom hotell Rallaren är utpekade som bevarandevärda av kommunen (1984).

Järnvägshotellet i Kiruna i mars 1910. Foto hämtat ur Brunnström 1980b.

Järnvägshotellet juni 2009.

Hotell Rallaren uppfördes ursprungligen som ett boställshus för SJ:s tjänstemän. Ytterligare ett boställshus fanns tidigare invid det som idag är hotell.

Stationsområdet med järnvägen utgör en central och därmed mycket betydelsefull del i Kirunas kulturmiljö. Med Malmbanans tillkomst skapades förutsättningarna för gruvnäringens exploatering. Järnväg och den bevarande bebyggelsen från samma tid ingår i miljö med höga kulturvärden.

Område 2 Förvaltningsområde samt radhus och bevarade äldre trähus

Flygbild maj 2007 med Kiruna stadshus i centrum område 2.

Beskrivning

Området karakteriseras av efterkrigstidens framtidstro och det moderna Kirunas samhällsbyggnad. Stadshuset (byggnadsminne) invigdes 1963 och ligger på samma plats som de äldre förvaltningsbyggnaderna tidigare låg. Epitetet "vardagsrum" står för Stadshuset som utgör en central plats för aktiviteter. Stadshuset kom även att bli en nationell symbol i samband med gruvarbetarstrejken i slutet av 1960-talet. År 1964 fick byggnaden Svenska Arkitektföreningens Salinpris som Sveriges vackraste byggnad. Området innefattar naturmark som avgränsas av Stationsvägen och Hjalmar Lundbohmsvägen. Omedelbart söder om stadshuset och på ömse sidor om Lingonstigen ligger radhus från 1950-talet. Två äldre trähus är bevarade inom området. Det norra uppfördes som Länsmansbostad 1906. Länsmansbostaden är utpekade som bevarandevärd (1984). Jämförelse med 1915 års stadsplan visar att gatunätet förändrats i liten grad. Nuvarande Gruvvägen hette tidigare Södra Stationsvägen och svängde av ner mot Järnväggsgatan. Nuvarande Stationsvägen hette tidigare Norra Stationsvägen och hade även den en liten annan sträckning ner till Järnväggsgatan. Infart till Länsmansbostaden 1915 har förlängts och utgörs idag av Lingonstigen.

Figur 8. Utsnitt ur 1915 års stadsplan över Kiruna som inom ett område som motsvarar analysens område 2.

Området har en kontinuitet såsom funktion som centrum för municipal och kommunal förvaltning. Två bevarade trähus från tidigt 1900-tal förstärker upplevelsen av bebyggelsekontinuitet. Kirunas stadsrättigheter manifesteras av det pampiga stadshuset. Radhusen på Lingonstigen skiljer sig från mot den övrig bebyggelsens ursprungliga och nuvarande funktion och historia. Områdets gatunät är relativt oförändrat.

Område 3 Hjalmar Lundbohmsgården mfl

Flygbild maj 2007 med Bolagshotellet i centrum och Disponentbostaden till höger i bild .

Beskrivning

Samlat inom området ligger gruvbolagets märkesbygganderna. Med mycket nära koppling till gruvan och i omedelbar närhet till arbetarbostäderna lokaliserades de byggnader som representerar gruvbolagets övre sociala skikt. Den norra delen av område 2 kallas "Iggesundsparken" där det tidigare funnits växthus och odling av trädgårdsväxter. Hjalmar Lundbohmsgården (byggnadsminne) uppfördes ursprungligen som en enkel parstuga 1895 men påbyggdes i etapper fram till 1909. Lundbohms inställning var att byggnaden skulle harmoniera med omgivningen, till såväl naturen som till de omgivande arbetarbostäderna. På den stora tomten ligger i dag även den byggnad som räknas som Kirunas äldsta (B1:an).

Hjalmar Lundbohmsgården.

I nära anslutning till Hjalmar Lundbohmsgården ligger en sk Ingenjörsbostad. Tidigare har ytterligare en funnits omedelbart söder om den kvarvarande. De båda bostadshusen omgavs tidigare av trädgårdar.

Kvarvarande Ingenjörsbostad inom område 3.

Bolagshotellet.

Väster om Ingenjörsbostaden ligger Bolagshotellet uppfört 1900-1901 och tillbyggt under 1920-tal. Än i dag disponeras Bolagshotellet uteslutande av gruvbolaget vilket måste ses som samhällshistoriskt unikt. Annex till Bolagshotellet ligger inom område 5. Inom området har ytterligare trähus funnits. Tre av dessa omnämns i fornminnesregistret som "Gula Raden" (Raä 92.1-3). På plankartan upprättad 1962 redovisas den rivna Ingenjörsbostaden samt ytterligare ett bostadshus invid den dåvarande Järnvägsgatan.

Ingenjörsgatan utgjorde enligt 1915 års stadsplan en bred infart från Järnvägsgatan till området och den gick då även närmare Hjalmar Lundbohmsgården. Idag har den fått en betydligt rakare sträckning och avslutas vid Hjalmar Lundbohmsgården.

Samtliga byggnader inom område 3 är utpekade som bevarande värda (1984).

Figur 9 Utsnitt ur 1915 års stadsplan över Kiruna över ett område som motsvarar analysens område 3-6.

Kulturmiljöns bebyggelse och stora tomterna bildar tillsammans en kulturhistorisk helhet vilken varit av vikt såsom bostadshus för högre tjänstemän samt för representation. Gatunätets struktur har från att ha varit en bred infart från stora vägen idag reducerats till en återvändsgränd vid Hjalmar Lundbohmsgården.

Område 4 Hyreshus med plåtfasad

Beskrivning

1915 års karta redovisar ingen bebyggelse inom området. Fyra hyreshus uppfördes mellan 1959-1960. Bostadshusen har genomgått stora förändringar; försetts med plåtfasader i grönt, brunt, rött och blått samt fått nya fönster. Detta område är liksom Ullspiran exempel på LKAB:s bostadsbyggande under 1960-talet.

Hyreshusen inom område 4.

Hyreshusen är ett exempel på bostadsbyggande i ett samhälle med högkonjunktur och behov av bostäder. Liksom för Kv. Ullspiran är bebyggelsens formspråk likriktad med övrig samtida bostadsområden i Sverige.

Område 5 Arbetarbostäder

Flygfoto över del av område 5.

Beskrivning

Utgör det äldsta sammanhängande arbetarbostadsområdet i Kiruna och ligger i omedelbar anslutning till gruvbolaget märkesbyggnader från samma tid och till arbetsplatsen . Området består av 15 bostadshus från den första fasen i byggandet av arbetarbostäder. I första hand avsåg bostadshusen att fungera som familjebostäder då man ville undvika att uppföra ungarshotell och baracker. Bostäderna placerades glest på stora tomter vilka skulle ge de boende en attraktiv miljö med ljus, luft och grönska. Sannolikt har möjlighet till trädgårdsodlingar funnits på de stora tomterna. Uppgift om att de boende även hållit grisar som husdjur har framkommit (muntlig uppgift från Rolf Henriksson).

På 1915 års stadsplan går ”Ångköksgatan” i öst-västlig sträckning genom området och Gruvfogdegatan gick från Hjalmar Lundbohmsvägen till Bromsgatan.

Fyra tvåvåningshus och tre Bläckhorn uppförda i tegel från 1900 respektive 1901, två Bläckhorn uppförda i trä mellan åren 1902-1909. Garage och förrådsbyggnader från senare tid finns insprängda mellan husen. Laboratoriet (Förmansklubben) var laboratorium från 20-talet till ca 1960. Efter det har det fungera som förmansklubb.

Samtliga byggnader inom område 5 är utpekade som bevarandevärda (1984).

Exempel på Bläckhorn i tegel inom område 5.

Exempel på Bläckhorn i trä inom område 5.

Tvåvåningsfastighet i trä inom område 5.

Området har stora kulturmiljövärden med en bevarad bebyggelse som representerar varianter på de äldsta arbetarbostäderna som uppfördes i början av sekelskiftet 1900. Gatunätet har mellan åren 1915 och 1961 ändrats radikalt. ”Ångköksgatan” har helt försvunnit och Gruvfogdegatan fått en ny sträckning.

Område 6 Ullspiran

Beskrivning

1915 års karta redovisar ingen bebyggelse inom området, men år 1961 finns två byggnader samt Industriområdet ”Lillspiran”. Bromsgatans är i sin sträckning oförändrad. Kvarteret Ullspiran är ett exempel på LKAB:s bostadsbyggande under 1960-talet. Två- och trevåningshusen bildar en sammanhållen enhet med öppna gårdsrum med lekplatser och gångstråk. Separata garagelängor är lokaliserade i kvarterets yttersidor.

Hyreshusen är ett exempel på bostadsbyggande i ett samhälle med högkonjunktur och behov av bostäder. Till skillnad från tidigare arbetarbostäder uppförda av LKAB, har bebyggelsen ett formspråk som överensstämmer med övrig samtida bostadsområden i Sverige.

Område 7 Ställverk, omformarstation och förråd

Beskrivning

I gruvstadsparkens södra del ligger en omformarstation, ställverk samt ett antal förråd. Anläggningarna har varit av stor betydelse för elförsörjning av järnvägen.

Uppgift om anläggningarnas ålder är inte känd. Idag är såväl omformarstationen som ställverk ersatta med nya anläggningar på annan plats.

Analys av planförslagets påverkan på kulturmiljön

Värdebärare

För att bedöma hur kulturmiljön påverkas av förslagen detaljplan har miljöns påverkan analyseras avseende dess värdebärare. Planområdet ingår i ett område av riksintresse för kulturmiljö. Med värdebärare avses betydelsefulla element i kulturmiljön som är av avgörande betydelse för miljöns helhetskvalité. Med uttrycket värdekärnor avser för riksintresset särskilt värdefulla miljöer.

Följande värdebärare har identifierats:

- **Stadssiluetten**
- **Industriella anläggningar**
- **Järnvägsmiljön**
- **Stadsplanen (terränganpassade)**
- **Gatunät**
- **Tomtstruktur**
- **Öppna platser**
- **Byggnader från samhällets uppbyggnadsskede;**
- **Bebyggelse som utpekats i bevarandeprogram**
- **Offentliga byggnader**
- **Efterkrigstidens arkitektur**

Planförslagets påverkan på kulturmiljö

I tabellen nedan anges planförslagets påverkan på identifierade värdebärare i området. Här har även bedömningar från analysen av område 1-7 inarbetats.

Gruvstadsparkens påverkan på värdebärare

Värdebärare	Planförslagets påverkan.	Effekt och konsekvens för värdebärare
Stadssiluetten	Stadshuset är en viktig byggnad i Kirunas siluett.	Planförslaget innebär att en värdefull byggnad i stadsbilden påverkas vilket kommer att innebära stora negativa konsekvenser för kulturmiljöns stadssiluett. Påverkan på stadssiluetten innebär stora negativa konsekvenser för riksintresset.
Industriella anläggningar	Ställverk och omformarstationen inom gruvstadsparken.	Anläggningens ålder är inte fastställd. Ställverk och omformarstationen har idag ersatts med nya anläggningar. Planförslaget bedöms innebära små negativa konsekvenser. De industriella anläggningarnas värdekärna inom riksintresset påverkas ej.
Järnvägsmiljön	Järnvägen, stationen samt den till stationsmiljön samtida trähusbebyggelsen inom område 1 påverkas.	Järnvägen och den därtill hörande bebyggelsen utgör en miljö med ett pedagogiskt värde för förståelsen av samhällets framväxt samt ett bruksvärde som malmtransportled. Planförslaget bedöms innebära stora negativa konsekvenser för kulturmiljön. Påverkan på järnvägsmiljön innebär att en värdekärna för riksintresset går förlorad. Konsekvenserna för riksintresset blir stora.
Stadsplanen (terränganpassade)	Gatunätet inom planområdet påverkas.	Jämförelse med 1915 års stadsplan visar att vissa centrala gator (område 2, 3 och 5) har fram till idag ändrats i sin ursprungliga sträckning. Planförslaget bedöms dock innebära stora negativa konsekvenser genom att hela gatunätet inom planområdet påverkas. Den för riksintresset värdefulla terränganpassade stadsplanen påverkas i liten omfattning
Gatunät	Gatunätet inom planområdet har mellan åren 1915 och 1961 förändrats exempelvis inom bolagsområdet där Ångköksgatan helt har försvunnit och Gruvfogdegatan fått en ny sträckning.	Planförslaget innebär att det kvarvarande äldre gatunätet försvinner vilket innebär stora negativ konsekvenser för kulturmiljön. Gatunätet utgör en värdefull struktur i riksintresseområdet. Gruvstadsparkens påverkans på gatunätet bedöms innebära stora negativa konsekvenser för riksintresset.
Tomtstruktur	Tomterna i område 3 och område 5 har medvetet gjorts stora. Område 3 hade förr stora och välskötta trädgårdar.	De stora tomterna anlades i syfte att skapa en god livsmiljö för arbetarna. Planförslaget innebär att den medvetet anlagda tomtstrukturen inom område 5 går förlorad. Konsekvenserna bedöms bli stora. Den för riksintresset värdefulla tomtstrukturen

		försvinner och de negativa konsekvenserna bedöms bli stora.
Öppna platser	Markområdet (Iggesundsparken) inom område 3 utgör en större öppen plats i Kiruna.	De grönytor som finns inom område 3 kommer i framtiden inte att vara tillgängliga för besökarna. Konsekvenserna bedöms bli måttliga. Påverkan på den öppna platsen bedöms innebära måttliga negativa konsekvenser för riksintresset.
Byggnader från samhällets uppbyggnadsskede; Bläckhorn för arbetarbefolkning, tjänstemannabostäder, Hjalmar Lundbohmsgården.	Utgörs av bebyggelsen i område 3 och 5.	Planförslaget innebär påverkan på den värdefulla bebyggelsen från samhällets uppbyggnadsskede. Konsekvenserna bedöms bli stora för kulturmiljön. Byggnaderna utgör en värdekärna i riksintresset. De negativa konsekvenserna bedöms bli stora för riksintresset.
Bebyggelse som utpekats i bevarandeprogram	Ett flertal byggnader vilka utpekats i bevarande program påverkas.	Stora negativa konsekvenser för de enskilda byggnaderna och miljön som helhet. För riksintresset innebär det stora negativa konsekvenser att dessa byggnader påverkas.
Offentliga byggnader Kyrkan, gamla brandstationen, Stadshuset	Stadshusets utgör en av efterkrigstidens märkesbyggnader i Kiruna	Område 2 innefattar Stadshuset som påverkas. Planförslaget bedöms innebära stora negativa konsekvenser för kulturmiljön. De negativa konsekvenserna för riksintresset bedöms bli stora.
Efterkrigstidens arkitektur; Bostadsbebyggelse av Ralph Erskine	Påverkas inte i planförslaget	Ingen påverkan sker på Erskines bostadsbebyggelse då den ligger utanför planområdet.

Referenser

Brunnström L. 1980a. Kiruna-ett samhällsbygge i sekelskiftets Sverige. Del I. Forskningsrapport nr 3, projekt Norrländska städer och kulturmiljöer. Konstvetenskapliga institutionen Umeå universitet.

Brunnström L. 1980b. Kiruna-ett samhällsbygge i sekelskiftets Sverige. Del II. Forskningsrapport nr 4, projekt Norrländska städer och kulturmiljöer. Konstvetenskapliga institutionen Umeå universitet.

Kiruna kommun, 2008. Byggnader i centrala Kiruna

Kiruna kommun, 2008b. Kulturmiljöanalys Kiruna etapp 1.

Kiruna kommun, 2009. Detaljplan för Bolagsområdet Gruvstadspark. Programhandling 2009-04-20 C-prel.

Riksantikvarieämbetet, 2008. Kiruna – kulturmiljö i omvandling. Raä Rapport 2008:12.

Tyréns AB, 2008. Gruvstadsparken Kiruna.

Digitala källor

Riksantikvarieämbetet, försök FMIS. 090703

Kartor/planer

Karta över Kiruna stadsplan sammanförd och kompletterad år 1915.

Förslag till ändring av stadsplanen för Kv. Ullspiran m.m. Upprättad 1966.

Förslag till ändring av stadsplan för del av Bolagsområdet (Hjalmar Lundbohmsvägen) inom Kiruna stad. Upprättad 1961.

Kiruna kommun, 1984. Förslag till bevarandeplan Kiruna C. Antagen av kommunfullmäktige 1984-09-10.

Muntliga uppgifter

Jeanette Aro, Länsstyrelsen Norrbottens län 090624.

Rolf Henriksson, Kiruna forskarförening, 090702